Bài giảng

Lập trình Python

Bài 03: Lập trìnhPython cơ bản (tiếp)

Nội dung bài 3

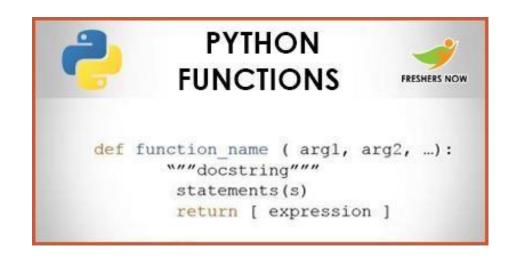
1. Hàm trong Python

- a. Giới thiệu Hàm
- b. Xây dựng hàm trong Python
- c. Return
- d. Tham số của hàm
- e. Phạm vi của biến
- f. Hàm ẩn danh (Lambda)
- 2. Lớp và đối tượng trong Python
- 3. Module và Package
- 4. Đọc và ghi file với Python

1. Hàm trong Python

- Hàm trong Python là một nhóm các câu lệnh trong chương trình được tổ chức chung với nhau để thực hiện một chức năng hay một nhiệm vụ cụ thể nào đó.
- Sử dụng hàm giúp phân rã chương trình từ một chương trình lớn, phức tạp thành các phần cụ thể nhỏ hơn giúp dễ quản lý, tổ chức, nâng cao khả năng tái sử dụng và chia sẻ công việc.


```
1 #xây dựng hàm trong python
2 def hello_MDC(str):
3 #Hiển thị câu chào
4 print('Hi ', str,', How are you?')
5 print('Have a nice day!')
```

```
1 #xử dụng hàm đã xây dựng
2 hello_MDC('Tùng Dương')
```

Hi Tùng Dương , How are you? Have a nice day!

1. Cú pháp:

```
def tên_hàm(các_tham_số):
    "function_docstring"
    Các câu lệnh xử lý bên trong hàm
    return [kết quả trả về]
```

- Từ khóa def được sử dụng để bắt đầu phần định nghĩa hàm.
- sau đó là tên_hàm, tên hàm được đặt theo quy tắc như tên biến.
- Các tham số được truyền vào bên trong các dấu ngoặc đơn.
- Ở cuối là dấu hai chấm ":".
- Sau đó là lệnh để được thực thi.
- Kết quả trả về cho hàm được thực hiện thông qua lệnh return

- Trước khi bắt tay vào xây dựng 1 hàm trong Python, cần phải tự trả lời các câu hỏi:
 - Hàm này sử dụng nhằm mục đích gì?
 - Hàm này nhận đầu vào là gì?
 - Hàm này trả kết quả ra là gì?

```
#Xây dựng hàm tính n!
#1)Hàm này dùng để làm gì? - Để tính n!
#2)Hàm này nhận dữ liệu vào là gì? - Một số nguyên dương N
#3)Hàm trả kết quả là gì? - Một số nguyên dương là tích của 1*2*...*N

def giai_thua(n):
    #Nhóm câu lệnh xử lý bên trong hàm
    tich=1
    for i in range(1,n+1):
        tich=tich*i
    #kết quả trả về cho hàm
    return tich
```

```
1  n = int(input('Nhập vào một số nguyên N:'))
2  print(n,'!=',giai_thua(n))

Nhập vào một số nguyên N:10
```

Gọi hàm:

Hàm sau khi được xây dựng, có thể thực hiện lời gọi hàm ở nơi nào cần dùng đến.

Các lệnh mà chúng ta đã được học và sử dụng trước đây như: print(), input(), type(), int(), float(), str()... Đây thực chất là các hàm được Python định nghĩa sẵn.

Lệnh return:

- Lệnh return <kết quả trả về> được sử dụng để trả kết quả xử lý thông qua tên hàm.
- Lệnh return có thể có hoặc không.
- Trong trường hợp không cung cấp <kết quả trả về>, thì hàm return này sẽtrả về None. Nói cách khác, lệnh return được sử dụng để thoát khỏi định nghĩa hàm.

```
1 #xây dựng hàm trong python
2 def hello_MDC(str):
3 #Hiển thị câu chào
4 print('Hi ', str,', How are you?')
5 print('Have a nice day!')
```

```
1 #Xây dựng hàm tính n!
2 def giai_thua(n):
3    tich=1
4    for i in range(1,n+1):
5        tich=tich*i
6    #kết quả trả về cho hàm
7    return tich
```

Lệnh return() có thể trả về 1 hay nhiều kết quả, nếu có nhiều hơn một kết quả thì ngăncách nhau bởi **dấu phẩy**.

```
#Hàm tính tổng, hiệu, tích, thương:
def all_ab(a,b):
    add = a+b
    sub = a-b
    multi = a*b
    div = a/b
    #hàm trả về kết quả là 4 giá trị
    return add, sub, multi, div
```



```
a=10
    #Lấy kết quả trả về khi thực hiện hàm
   tong, hieu, tich, thuong = all ab(a,b)
   #Lưu ý: Thứ tự trả về theo đúng thứ tự đã viết trong
   #câu lệnh return
   print('Tổng ',a,'+',b,'=',tong)
    print('Hiệu ',a,'-',b,'=',hieu)
    print('Tich ',a,'*',b,'=',tich)
    print('Thương ',a,'/',b,'=',thuong)
Tổng 10 + 6 = 16
Hi\hat{e}u = 10 - 6 = 4
Tich 10 * 6 = 60
Thương 10 / 6 = 1.666666666666667
```

Tham số truyền vào hàm:

- Tham số bắt buộc
- Tham số có mặc ặnh (Default parameter)
- Tham số có độ dài biến (Variable-Length Parameter)

> Tham số bắt buộc

```
1 #Xây dựng hàm tính n!
2 #Hàm giai_thua có 1 tham số bắt buộc n
3 def giai_thua(n):
4    tich=1
5    for i in range(1,n+1):
6        tich=tich*i
7    #kết quả trả về cho hàm
8    return tich
```

TypeError: giai thua() missing 1 required positional argument: 'n'

2 #Khi không truyền vào tham số

----> 3 print('12! = ', giai thua())

> Tham số mặc định cho hàm:

Để hạn chế trường hợp báo lỗi khi khi gọi hàm không cung cấp tham số thì trong Python cũng cung cấp cho chúng ta thiết lập giá trị mặc định của thamsố khi khai báo hàm. Bằng cách sử dụng dấu = với cú pháp như sau:

```
def ten_ham(param = defaultValue):
    # code
```

Trong đó: defaultValue là giá trị mặc định của tham số đó mà bạn muốn gán.

- ➤ Ví dụ:
 - Hàm sum_ab(a,b) gọi khi truyền tham số và và khi không truyền tham số:

```
1 #Hàm tính tổng
2 def sum_ab(a=5, b =7):
3     total = a + b
4     return total

1 #Gọi hàm sum_ab() truyền vào 2 tham số
2 print(sum_ab(8,13))
```

21

```
#Goi hàm sum_ab() không truyền vào tham số
#Sử dụng tham số mặc định
print(sum_ab())
```


- > Tham số có độ dài biến (Variable-Length Parameter)
 - Trên thực tế, không phải lúc nào chúng ta cũng biết được chính xác số lượng biến truyền vào trong hàm. Chính vì thế trong Python có cũng cấp cho chúng ta khai báo mộtparam đại diện cho các biến truyền vào hàm bằng cách thêm dấu * vào trước param đó.
 - Ví dụ:

```
#Xây dựng hàm tính tổng các số đưa vào
def get_sum(*num):
    tmp=0
    #duyệt các tham số
    for i in num:
        tmp = tmp+i
    return tmp

#Gọi hàm và truyền các tham số cho hàm
result = get_sum(1,2,3,4,5)
print('Kết quả:', result)
```


Kết quả: 15

Phạm vi của biến.

- Một biến chỉ có tác dụng trong phạm vi mà nó khai báo (global local).
- Khi một biến được khai báo ở trong hàm thì nó chỉ có thể được sử dụng ở trong hàmđó.

```
(Local) x : 200
total : 1000
-----
(global) x: 300
```

```
#Thiết lập một biến local thành global
def myfunc():
    global k #Thiết lập biến k là biến global
    k = 300
    print('Inside func: k = ',k)

myfunc()
print('Outside func: k =', k)
```

```
Inside func: k = 300
Outside func: k = 300
```

Hàm ẩn danh - lambda

- Một hàm ẩn danh là một hàm được ặnh nghĩa mà không có tên
- Các hàm bình thường được ặnh nghĩa bằng từ khóa def; hàm ẩn danh được ặnh nghĩa bằng từ khóa lambda

Cú pháp:

```
lambda arguments : Expression
```

Các hàm lambda có thể có bất kỳ đối số nào nhưng chỉ có một biểu thức.

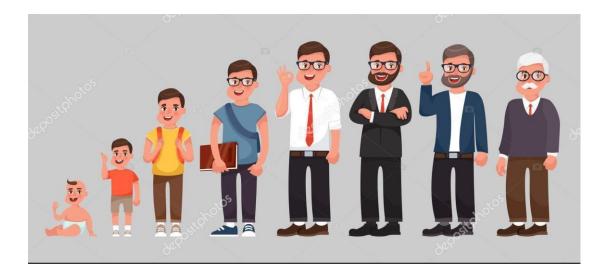
```
1 #Ví dụ hàm ẩn danh: 1 tham số
2 x = lambda a : a + 10
3 #lambda a: a + 10 là hàm lambda
4 #Trong đó: a là tham số truyền vào
5 # a+10 là biểu thức
6
7 print(x(5))
8 print(x(7))
```

```
1 #Hàm ẩn danh 2 tham số
2 x = lambda a, b : a * b
3
4 print(x(5, 6))
```

Thực hành

Bài 15_a: Viết hàm cho các bài đã thực hiện

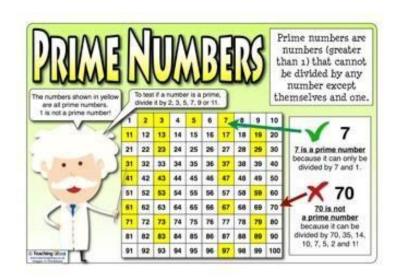
- 1) Viết hàm greeting(): Trả về câu chào với tham số truyền vào là chuỗi họ tên và năm sinh (Xem lại bài tập số 2)
- 2) Viết hàm rabbit_count(): tính số thỏ trong rừng khi truyền vào số tháng (Xem lại bài tập số 3)
- 3) Viết hàm count_mark(): trả về số sinh viên học lại và tổng số sinh viên trong lớp với tham số truyền vào là một danh sách bảng điểm (Xem lại bài tập số 5 ý 1, 2)

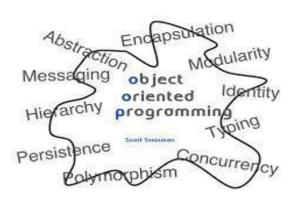

Bài 15_b: Viết hàm cho các bài đã thực hiện

- 4) Viết hàm **bmi_show():** Trả về nhận xét dựa vào chỉ số BMI đã tính với 2 tham số truyền vào là chiều cao, cân nặng (Xem lại bài tập số 7)
- 5) Viết hàm cal_point(): Trả về điểm trung bình hệ 10 và hệ 4 của một học sinh khi truyền vào danh sách điểm (Xem lại bài tập số 10 ý 2)
- 6) Viết hàm **list_prime():** trả danh sách các số nguyên tố trong khoảng tử 1 đến n với tham số truyền vào là n (Xem lại bài tập số 12)

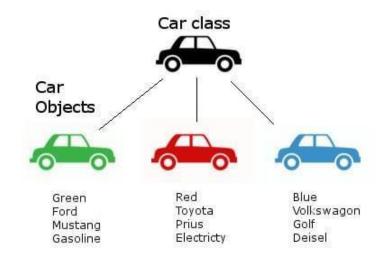

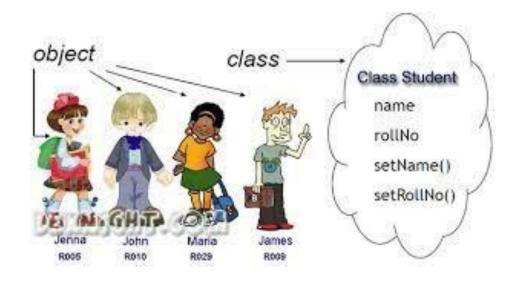

1. Giới thiệu lớp

Python là một ngôn ngữ lập trình hướng đối tượng

Khai báo Class trong Python

```
class ClassName:
    'Gom các thuộc tính, phương thức'
# Code ...
```

Trong đó, className là tên của class cần khai báo.

1. Ví dụ

width

Rectangle

height

area = width * height;

```
#Tao một lớp Rectangle
    class Rectangle:
        #Lớp Rectangle có 2 thuộc tính: width, height
        #Phương thức khởi tạo đối tượng (Contructor)
        def init (self, width, height):
            self.width = width
 8
            self.height = height
10
        #Phương thức tính diện tích
11
        def getArea(self):
12
            area = round(self.width * self.height,1)
13
            return area
14
15
        #Phương thức tính chu vi
16
        def getPerimeter(self):
17
            perimeter = round((self.width + self.height)*2,1)
18
            return perimeter
19
```

Một số khái niệm hướng đối tượng

 Thuộc tính (Attribute): Thuộc tính là một thành viên của lớp, Hình chữ nhật có 2 thuộc tính width và height

Phương thức (Method):

- Phương thức của class tương tự như một hàm thông thường, nhưng nó là mộthàm của class. Để sử dụng được cần phải gọi thông qua đối tượng.
- Tham số đầu tiên của phương thức luôn là self (Một từ khóa ám chỉ chính classđó)

Phương thức khởi tạo (Constructor):

- Là một phương thức đặc biệt của lớp, luôn có tên là _____init__. Tham số đầu tiên luôn là self. Chỉ có thể ặnh nghĩa một contructor trong class
- Constructor được sử dụng để tạo ra một đối tượng.
- Constructor gán các giá trị từ tham số vào các thuộc tính của đối tượng sẽ được tạo ra

Khởi tạo đối tượng từ lớp

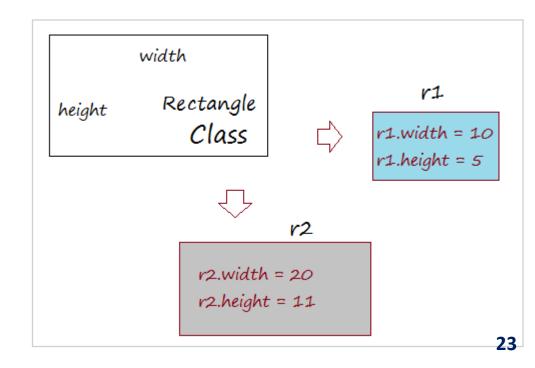
Sau khi đã khai báo được class trong Python rồi, thì để khởi tạo các đối tượngsửdụng cú pháp sau:

```
variableName = className()
```

Trong đó:

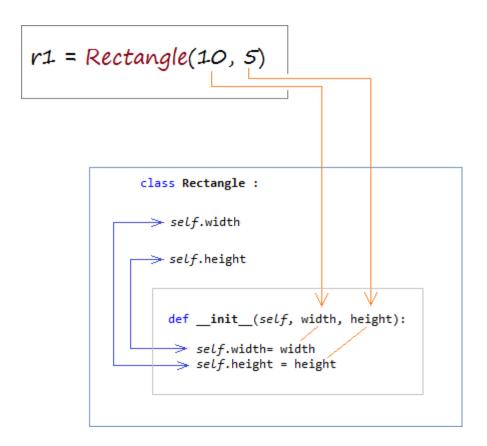
- variableName là tên đối tượng.
- className là class muốn khởi tạo.

```
#Ví dụ: Tạo 2 đối tượng r1, r2 từ class Rectangle
r1 = Rectangle(10,5)
r2 = Rectangle(20,11)
```


> Điều gì xẩy ra khi khởi tạo một đối tượng

Khi tạo một đối tượng của lớp **Rectangle**, phương thức khởi tạo (constructor) của class đó sẽ được gọi để tạo một đối tượng, và các thuộc tính của đối tượng sẽ được gán giá trị từ tham số

- Sau khi đã khởi tạo được đối tượng sẽ có thể truy cập được các thuộc tính và phương thức trong class đó.
- Bằng cách sử dụng dấu theo cú pháp sau:

```
# truy cap den thuoc tinh
object.propertyName

#truy cap den phuong thuc
object.methodName()
```

Trong đó:

- object là biến thể hiện lại object.
- propertyName là tên thuộc tính muốn truy xuất.
- methodName là tên phương thức muốn truy xuất.

> Ví dụ: sẽ truy xuất đến các thuộc tính và phương thức trong class Rectangle

Thực hành

Bài 16: Xây dựng lớp Person

Xây dựng lớp Person:

- Gồm 4 Thuộc tính:
 - họ tên (name), năm sinh (year), chiều cao (height), cân nặng (weight)
 - Giá trị mặc định của các thuộc tính là thông tin của bạn
- Gồm 2 Phương thức:
 - Geeting(): Hiển thị thông tin của Person
 - Bmi(): Tính toán chỉ số BMI của Person

```
1 #Tao đối tượng p1 thuộc lớp Person
2 p1 = Person('Đặng Văn Nam', 1985, 1.65, 59)

1 #Gọi phương thức Geeting()
2 p1.Geeting()
My name is Đặng Văn Nam
I am 36 years old. Nice to meet you!
```

```
1 #Gọi phương thức BMI
2 print('Chỉ số BMI:',p1.BMI())
Chỉ số BMI: 21.7
28
```

3. Module và Package

Module và Package

- Module hiểu ngắn gọn là một file python mà trong đó chứa các khai báo và định nghĩa về hàm số và biến. Các chương trình python sẽ được thiết kế sao cho nội dung được chia nhỏ về các files module để dễ dàng quản lý. Chúng ta có thể dễ dàng import lại cáckhai báo và định nghĩa từ module này sang module khác.
- Một package sẽ bao gồm nhiều file module

```
#goi package để sử dụng
import math

#Liệt kê tất cả các phương thức, thuộc tính của package math
print (dir(math))

['__doc__', '__loader__', '__name__', '__package__', '__spec__', 'acos', 'acosh', 'asin', 'asinh', 'a
```

```
['__doc__', '__loader__', '__name__', '__package__', '__spec__', 'acos', 'acosh', 'asin', 'asinh', 'a
tan', 'atan2', 'atanh', 'ceil', 'copysign', 'cos', 'cosh', 'degrees', 'e', 'erf', 'erfc', 'exp', 'exp
m1', 'fabs', 'factorial', 'floor', 'fmod', 'frexp', 'fsum', 'gamma', 'gcd', 'hypot', 'inf', 'isclos
e', 'isfinite', 'isinf', 'isnan', 'ldexp', 'lgamma', 'log', 'log10', 'log1p', 'log2', 'modf', 'nan',
'pi', 'pow', 'radians', 'remainder', 'sin', 'sinh', 'sqrt', 'tan', 'tanh', 'tau', 'trunc']
```

3. Làm việc với tập tin trong Python

Excel Data (Print) - Notepad						
File Edit Format View	Help					
1400-57-0201AB01 1400-57-0202AB01 1400-57-0301AB01 1400-57-0402AH05 1400-57-05099A01 1400-57-05187AU01 1400-57-05187AU01 1400-57-0610AL01 1400-57-0610AL01 1400-57-0619AH01 1400-57-0619AH01	W7 W4 W7 W8 W5 W11 W15 W4 W11 W4	V5/V14 V33/V1 V33/V1 V1/V33 V17 V7 V23 V21 V24 V23 V5 V6	28 28 28 28 3 12 6 12 10 10 16 10	15-03-2010 13-03-2010 13-03-2010 16-03-2010 04-01-2010 29-12-2009 15-01-2010 04-01-2010 08-01-2010 11-01-2010 30-12-2009 05-01-2010	P11 P11 P11 KCS KCS KCS KCS KCS KCS KCS KCS	A III
1400-57-0628JA01 1400-57-0901AM03 1400-57-0902AM03	W2 W11 W13	V9 V13 V5	16 8 12	08-01-2010 22-01-2010 19-01-2010	KCS KCS KCS	₹ N al

1. File là gì?

- File hay còn gọi là tệp, tập tin. File là tập hợp của các thông tin được đặt tênvà lưu trữ trên bộ nhớ máy tính như đa cứng, đa mềm, CD, DVD,...
- Khi muốn đọc hoặc ghi file, chúng ta cần phải mở file trước. Khi hoàn thành, file cần phải được đóng lại để các tài nguyên gắn với file được giải phóng.
- Do đó, trong Python, một thao tác với file diễn ra theo thứ tự sau:
 - ✓ Mở tệp tin
 - ✓ Đọc hoặc ghi
 - √ Đóng tệp

2. Mở File

Để mở file trong Python chúng ta sử dụng hàm open với cú pháp như sau:

open(filePath, mode, buffer)

Trong đó:

- filePath là đường dẫn đến địa chỉ của file.
- mode là thông số thiết lập chế độ chúng ta mở file được cấp những quyền gì? Mặc định mode sẽ bằng r (xem các mode ở dưới).
- buffer là thông số đệm cho file mặc định thì nó sẽ là 0.

2. Mở File

Các chế độ mode

Mode	Chú thích			
r	Chế độ chỉ được phép đọc.			
W	Chế độ ghi file, nếu như file không tồn tại thì nó sẽ tạo mới file và ghi nội dung, còn nếu như file đã tồn tại nósẽ ghi đè nội dung lên file cũ.			
a	Mở file trong chế độ ghi tiếp. Nếu file đã tồn tại rồi thì nósẽ ghi tiếp nội dung, và nếu như file chưa tồn tại thì nósẽ tạo một file mới và ghi nội dung vào đó.			
a +	Mở file trong chế độ đọc và ghi tiếp nội dung, còn lại cơchế giống chế độ a.			

2. Mở File

➤ Ví dụ:

```
f=open("test.txt") #mở file mode 'r' hoặc 'rt' để đọc

f=open("test.txt",'w') #mở file mode 'w' để ghi

import csv
f=open('data.csv','rt') #mở file mode 'r' hoặc 'rt' để đọc file csv
```

3. Đóng File

Việc đóng file được xây dựng trong Python bằng hàm close() với cú pháp như sau:

```
fileObject.close()
```

Trong đó, fileObject là đối tượng mà chúng ta thu được khi sử dụng hàm open().

4. Đọc file

Sau khi đã mở được file ra rồi, để đọc được file thì chúng ta sử dụng phươngthức read với cú pháp:

fileObject.read(length);

Trong đó:

- fileObject là đối tượng mà chúng ta thu được khi sử dụng hàm open().
- length là dung lượng của dữ liệu mà chúng ta muốn đọc, nếu để trống tham số này thì nó sẽ đọc hết file hoặc nếu file lớn quá thì nó sẽ đọc đến khi giới hạn của bộ nhớ cho phép.

4. Đọc file

➤ Ví dụ:

```
Testfile - Notepad

File Edit Format View Help

Hello! Welcome to demofile.txt

This file is for testing purposes.

Good Luck!

Ln 1, Col 1 100% Windows (CRLF) UTF-8
```

```
#Mở file để đọc dữ liệu
f = open('Testfile.txt')

#Đọc nội dung của file vào biến st
st = f.read()

print('Nội dung file:')
print(st)
```

```
Nội dung file:
Hello! Welcome to demofile.txt
This file is for testing purposes.
Good Luck!
```

```
#Mở file để đọc dữ liệu
f = open('Testfile.txt',"r")

#Đọc 10 ký tự đầu tiên của file
st1 = f.read(15)

print(st1, ' -- Số ký tự là: ', len(st1))
Nôi dụng file:
```

```
Nội dung file:
Hello! Welcome -- Số ký tự là: 15
```

4. Đọc file

➤ Ví dụ:

```
Testfile - Notepad

File Edit Format View Help

Hello! Welcome to demofile.txt

This file is for testing purposes.

Good Luck!

Ln 1, Col 1 100% Windows (CRLF) UTF-8
```

```
1 #Mở file để đọc dữ liệu
2 f = open('Testfile.txt')
3
4 #Đọc từng dòng dữ liệu của file
5 print(f.readline())
6 print(f.readline())
7
8 f.close() #Đóng file dữ liệu
```

Hello! Welcome to demofile.txt

This file is for testing purposes.

```
1 #Mở file để đọc dữ liệu
2 f = open("Testfile.txt", "r")
3
4 #đọc tất cả các dòng của file
5 for x in f:
6    print(x)
7
8 f.close() #Đóng file dữ liệu
```

Hello! Welcome to demofile.txt

This file is for testing purposes.

Good Luck!

5. Ghi file

Để ghi được file thì bạn phải chắc chắn là đang mở file ở các chế độ cho phépghi. Và sử dụng phương thức write với cú pháp sau:

fileObject.write(data)

Trong đó:

- fileObject là đối tượng mà chúng ta thu được khi sử dụng hàm open().
- data là dữ liệu mà chúng ta muốn ghi vào trong file.

➤ Ví dụ:

```
#Mở file với chế độ ghi đề (w):
#nếu như file không tồn tại thì nó sẽ tạo mới file và ghi nội dung,
#còn nếu như file đã tồn tại nó sẽ ghi đề nội dung lên file cũ.
f1 = open('Ghifile.txt', 'w')

#Dữ liệu muốn ghi vào file
st = 'Welcome to Python for Analysis!'

f1.write(st) #Ghi dữ liệu vào file
f1.close() #Đóng file
```

5. Ghi file

➤ Ví dụ:

```
1 #Mở file với chế độ ghi tiếp (a):
2 # Nếu file đã tồn tại rồi thì nó sẽ ghi tiếp nội dung,
  # và nếu như file chưa tồn tại thì nó sẽ tạo một file mới và ghi nội dung vào đó.
   f1 = open('Ghifile.txt', 'a+')
 6 #Dữ Liêu muốn ghi vào file
   st = 'This is new line.....'
9 f1.write(st) #Ghi tiếp dữ liệu vào file
   f1.close() #Đóng file
11
12 #open and read the file after the appending:
   f = open("Ghifile.txt", "r")
14 print(f.read())
```

Welcome to Python for Analysis! This is new line.....

Các thuộc tính trong file.

Thuộc tính	Chú thích		
file.name	Trả về tên của file đang được mở.		
file.mode	Trả về chế độ mode của file đang được mở.		
file.closed	Trả về true nếu file đã được đóng, và false nếu file chưa đóng.		

➤ Ví dụ:

In ra thông số của file Ghifile.txt ở trên

```
#Lấy các thông số của file
f2 = open('Ghifile.txt')

print('1.Tên file:',f2.name)
print('2.Chế độ mở file:',f2.mode)
print('3.Trạng thái đóng file:',f2.closed)
```

```
    Tên file: Ghifile.txt
    Chế độ mở file: r
    Trạng thái đóng file: False
```

Ví dụ với đọc/ghi tệp tin

Bài 1: Ghi dữ liệu vào File "data.txt"

```
# Mở file để ghi
fo = open("data.txt", "w")
# Ghi dữ liệu lên file
fo.write("Tobe or not tobe. \n Nghi lon de thanh cong ! \n");
# Close opened file
fo.close()
print("Ghi file thanh cong !")
```

Bài 2: Đọc và ghi dữ liệu từ một File

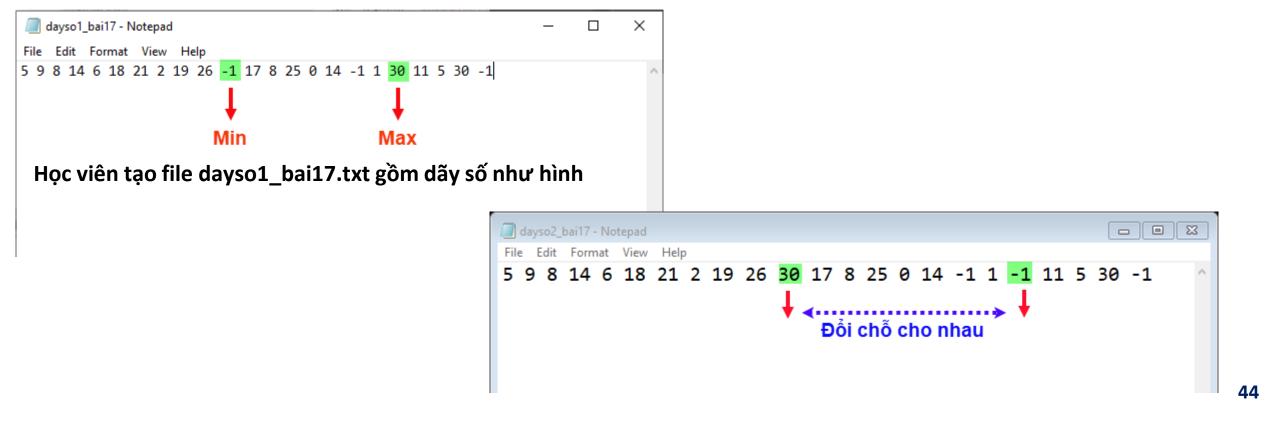
```
obj=open("test.txt","w")
obj.write("Chao mung cac ban den voi khoa CNTT")
obj.close()
obj1=open("test.txt","r")
s=obj1.read()
print (s)
obj1.close()
obj2=open("test.txt","r")
s1=obj2.read(20)
print (s1)
obj2.close()
```

Thực hành

Bài 17: Đọc/Ghi file

Đọc dữ liệu trong file dayso1_bai17.txt:

• Tìm phần tử lớn nhất và nhỏ nhất trong dãy, sau đó thực hiện đổi chỗ phần tử lớn nhất xuất hiện đầu tiên trong dãy cho phần tử nhỏ nhất xuất hiện đầu tiên trong dãy. Lưu dãy mới đã đổi chỗ sang file dayso2 bai17.txt

https://www.w3schools.com/python/exercise.asp?filename=exercise_syntax1